

17 אוגוסט 2026

לכבוד:

ח"כ ישראל כ"ץ, שר הביטחון
רב-אלוף אייל זמיר, ראש המטה הכללי
אלוף אבי בלוט, מפקד פיקוד המרכז

-דחוף-

הנדון: החלטה על העברת סמכויות האכיפה האזרחית בגדה המערבית למשטרת ישראל

בימים האחרונים הודיע שר הביטחון על החלטה להעביר את מלוא סמכויות אכיפת החוק ביחס לאזרחי ישראל השוהים ופועלים בגדה המערבית לידי משטרת ישראל, ועל "שחרורו" של הצבא ממשימה זו. החלטה זו, שהתקבלה ערב בחירות ובניגוד לכללים החלים על ממשלה יוצאת, אינה כדין ואינה יכולה לעמוד. ככל שתיושם, היא תעמוד בניגוד לחובות היסוד המוטלות על המפקד הצבאי כלפי האוכלוסייה המוגנת ולאיסור להעביר סמכויות הריבון בשטח הכבוש וביחס לאוכלוסייה הכבושה אל המדינה הכובשת. מכאן דרישתנו לבטלה לאלתר, ולהבהיר כי מדובר ב"ספין בחירות" וכי לא חל כל שינוי בתפקידם וחובתם של כוחות הצבא כלפי האוכלוסייה המוגנת.

נפרט:

1. ביום 14.8.2026 הודיע שר הביטחון כי הנחה את צה"ל לגבש תוכנית להעברת כלל סמכויות האכיפה בנושאים אזרחיים הנוגעים להתנהלויות ולאוכלוסייה הישראלית בגדה המערבית לידי משטרת ישראל. ביום 17.8.2026 פורסם כי צה"ל נדרש להגיש בתוך שבועיים תוכנית מקיפה בנושא. לפי הודעת השר, "כל האחריות לטיפול והאכיפה על היישובים והמתיישבים והנושאים האזרחיים" אמורה לעבור למשטרה, ואילו הצבא יתמקד במשימות אחרות (הודעת שר הביטחון מיום 14.8.2026; אבי אשכנזי, צה"ל יגיש תוך שבועיים תוכנית להעברת האכיפה האזרחית ביו"ש לאחריות המשטרה, **מעריב** 17.8.2026).
2. החובה להבטיח את ביטחונה של האוכלוסייה המקומית, לשמור על הסדר הציבורי ולאכוף את החוק בשטח הכבוש מוטלת על המפקד הצבאי. אין מדובר בסמכויות מינהליות שניתן להתפרק מהן או להעבירן בהתאם לנוחותם של בעלי התפקידים. אלה חובות יסוד הנובעות משליטתו האפקטיבית של הצבא בשטח, והן במידה רבה הבסיס וההצדקה לקיומו של משטר תפיסה לוחמתית זמני. החובה מעוגנת, בין היתר, בתקנה 43 לתקנות הנספחות לאמנת האג משנת 1907 ולאמנת ג'נבה הרביעית משנת 1949.
3. לצד החובה לשמור על הסדר הציבורי, המפקד הצבאי מחויב לכבד ולהגן על זכויות האדם של התושבים הפלסטינים המוגנים, ובהן זכויותיהם לחיים, לשלמות הגוף, לכבוד ולקניין. חובה זו מחייבת הקצאה של כוחות להגנת התושבים, ביטחונם, אורחות חייהם ורכושם, מניעה יזומה של

התנכלויות, חקירה אפקטיבית ומיצוי הדין עם האחראים. היא אינה מתמצה בהפניית מי שכבר נפגע להגיש תלונה במשטרה.

4. הסתייעות במשטרה אינה משחררת את המפקד הצבאי מחובותיו ואינה מאפשרת לו להעביר למשטרה את האחריות הכוללת, את הסמכות ואת שיקול הדעת המהותי בנושאי הליבה הנוגעים למצב הכיבוש. לא ניתן להפריד בין סמכותו של המפקד הצבאי לבין אחריותו. העובדה שהצבא מפר את חובותיו לאורך שנים אינה מעניקה לו היתר להתפרק מהן.

5. זהותו של הגורם המפעיל את סמכויות השלטון בשטח הכבוש אינה עניין ארגוני או טכני. סמכויות אלה נתונות למפקד הצבאי, כמי שמחזיק בשטח באופן זמני, ולא לממשלת המדינה הכובשת ולרשויותיה האזרחיות. זהו קו הפרדה מהותי בין משטר של תפיסה לוחמתית, שאינו מקנה למדינה הכובשת ריבונות בשטח, לבין החלת סמכויות ריבוניות וסיפוח בפועל. בהתאמה, אכיפת החוק, שמירת הסדר הציבורי והפעלת כוח הן מסמכויות הליבה של השלטון בשטח. העברתן מן המפקד הצבאי למשטרת ישראל, הכפופה לשר בממשלת ישראל, אינה "חלוקת עבודה". ככל שהסמכות, שיקול הדעת והאחריות המהותית עוברים לרשות אזרחית של המדינה הכובשת, מדובר בהפעלת סמכויות ריבוניות של ישראל בשטח שאינו נתון לריבונותה, בהתפרקות מוחלטת משיקול דעת בהפעלת סמכויות המפקד הצבאי, ובמהלך סיפוחי האסור על פי המשפט הבינלאומי (ראו למשל: בג"ץ 69755-09-24 **יש דין נ' שר הביטחון** (29.1.2026)).

6. ההחלטה חמורה במיוחד משום שהיא נוגעת לאכיפה כלפי יהודים בלבד, ומשכך נושאת ניחוח של הפרדה גזענית בכל הנוגע להגנה על חייהם של בני אדם. לכאורה, במצבים של עימות בין אזרחים ישראלים לתושבים מוגנים, חיילים יידרשו להתעלם מערך קדושת החיים וכבוד האדם ומיתר זכויות האדם של התושבים הפלסטינים, ויפעלו להגנתם של יהודים המצויים בשטח הכבוש (שוב, בניגוד לדין הבינלאומי) בלבד. היא צפויה להעמיק את ההפרדה בין מערכת אזרחית-ישראלית החלה על מתנחלים לבין המערכת הצבאית החלה על פלסטינים החיים באותו שטח.

7. החלטה זו מתקבלת בתקופה שבה האלימות הלאומנית של מתנחלים כלפי פלסטינים נמצאת ברמות חסרות תקדים. לפי נתוני המתאם ההומניטרי של האו"ם, מתחילת השנה ועד ליום 10.8.2026 תועדו יותר מ-1,430 אירועים שבהם היו מעורבים מתנחלים וסגרמו לנפגעים, לנזק לרכוש או לשניהם, בכ-260 קהילות פלסטיניות. אירועים רבים התרחשו בנוכחות כוחות ישראלים. בשנת 2026 לבדה נעקרו כ-3,800 פלסטינים בעקבות אלימות מתנחלים ואכיפה דורסנית ומפלה. נתוני מערכת הביטחון שפורסמו מצביעים על עלייה של 63% באירועי פשיעה לאומנית חמורה של מתנחלים במחצית הראשונה של שנת 2026 לעומת התקופה המקבילה בשנת 2025. במחצית הראשונה של השנה נרשמו 660 אירועים, 140 פלסטינים נפצעו ושישה נהרגו מידי מתנחלים, וזאת עוד בטרם הובאו בחשבון אירועי חודש יולי.

8. מוביליה של אלימות זו הם אזרחי ישראל, שעצם העברתם ושיבתם בשטח הכבוש מהוות הפרה של דיני המלחמה. סעיף 49(6) לאמנת ג'נבה הרביעית אוסר על המדינה הכובשת להעביר חלקים מאוכלוסייתה האזרחית לשטח הכבוש, ומעשה זה מוגדר כפשע מלחמה בסעיף 8(2)(ב) (8) לחוקת רומא. ודאי שאין בהפרה מתמשכת זו כדי להפחית מחובתו של המפקד הצבאי להגן על האוכלוסייה המקומית מפני אלימות מצד אזרחי המדינה הכובשת. ההפך הוא הנכון.

9. מתחייב לציין כי גם כיום, גורמי הצבא והייעוץ המשפטי לצבא מתנערים לא אחת מתפקידם לשמירה על ביטחון האוכלוסייה המוגנת, ומטילים את האחריות לכך על המשטרה, בניגוד למצב החוקי הקיים. ממילא, העברת האחריות למשטרה אינה יכולה לספק מענה מעשי. למשטרת מחוז ש"י אין כיום המשאבים, הפריסה והנוכחות המבצעית הדרושים להתמודדות עם רוחב התופעה. אך גם הכלים המצויים בידי המשטרה אינם מופעלים באופן המביא למניעה, לסיכול או לבלימה אפקטיביים של האלימות. התנהלותה לאורך שנים אינה מלמדת על רשלנות נקודתית אלא על כשל מערכתי מתמשך, שקיימות אינדיקציות ברורות לכך שהוא בגדר מדיניות.

10. גורמי הביטחון והאכיפה עצמם התריעו, לפי הפרסומים, כי המהלך אינו ישים במתכונת שעליה הכריזו שר הביטחון. גורמים אלה הבהירו כי האחריות הכוללת בשטח מצויה בידי המפקד הצבאי, כי המשטרה אינה יכולה לפעול באופן עצמאי בכל חלקי הגדה וכי כניסתה לשטחי A ו-B, מחייבת תיאום, ליווי ואבטחה של הצבא. עוד פורסם מפי גורמי ביטחון כי החלטה מסוג זה מחייבת שינוי יסודי של המסגרת המשפטית והמבצעית ואינה יכולה להתבצע באמצעות הודעה של שר. גורם משטרתי בכיר תיאר את המהלך כניסיון להסיט את הביקורת מן הצבא אל המשטרה. קידום ההחלטה חרף עמדות מקצועיות אלה, וללא עבודת מטה בשלה שנערכה קודם להכרזה עליה, מלמד שאין מדובר במהלך מקצועי שנועד לשפר את מצב הביטחון המחפיר של האוכלוסייה המוגנת, אלא בהחלטה פופוליסטית ושטחית הגובלת בתעמולת בחירות.

11. על אף מופרכותה, עצם ההכרזה על העברת האחריות מסוכנת כבר עתה. היא יוצרת עמימות בקרב הכוחות בשטח ומעבירה להם מסר שלפיו מניעה והפסקה של אלימות מתנחלים אינן עוד מתפקידו של הצבא. זאת, אף שאין בנמצא כוח משטרתי חלופי המסוגל להגיע לכל זירה ולהגן על התושבים בזמן אמת. ההחלטה מגבירה אפוא כבר כעת את הפקרתם של התושבים המוגנים.

12. לכל אלה נוסף העיתוי שבו התקבלה ההחלטה. ביום 17.7.2026 קבעה היועצת המשפטית לממשלה כי אנו מצויים בתקופת הבחירות לכנסת ה-26, וכי הממשלה היא ממשלה יוצאת שמרחב הפעולה שלה שונה מזה של ממשלה רגילה. היועצת הבהירה כי הממשלה מחויבת באיפוק ובריסון כשאין כורח ודחיפות מיוחדות לפעול; כי בתקופה זו גובר החשש להעדפת אינטרס מפלגתי צר על פני האינטרס הציבורי; וכי יש להימנע מיצירת עובדות מוגמרות שיציבו את הממשלה הבאה בפני מצב בלתי הפיך. היועצת הסתמכה, בין היתר, על הכללים המנחים המחייבים אשר נקבעו בפסיקת בית המשפט העליון (בג"ץ 5167/00 וייס נ' ראש הממשלה (25.1.2001); בג"ץ 2453/06 ההסתדרות הרפואית בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה (26.12.2005)). עוד הובהר, כי יש לבחון בתקופה זו אם קיימים דחיפות וכורח אובייקטיביים לבצע את הפעולה דווקא עתה; אם היא תקבע עובדות מוגמרות; אם היא נוגעת למדיניות רגישה ושנויה במחלוקת; אם היא תוצר של עבודת מטה מקצועית שהחלה לפני תקופת הבחירות; מהו מקור היוזמה ומידת המעורבות של הדרג הפוליטי בה; ומהו היקף השפעתה. עוד נאמר כי יש לבחון אם יש בפעולה תועלת לציבור בוחרים מסוים ואם היא עלולה להיראות כמונעת משיקולים הנוגעים להתמודדות בבחירות.

13. ההחלטה שבנדון אינה עומדת באף אחת מאמות המידה האלה. אין כל כורח לבצע שינוי משטרי ומבצעי מרחיק לכת דווקא בחודשים שלפני הבחירות. מדובר ביוזמה חדשה של שר הביטחון, בעלת רגישות פוליטית מובהקת, הנוגעת במישרין לציבור המתנחלים ולסוגיה המצויה בלב המחלוקת הציבורית והפוליטית. לא הוצגה עבודת מטה מקצועית שקדמה להחלטה, והפרסומים מלמדים כי

גורמי הביטחון והמשטרה מסתייגים מהיתכנותה ומהשלכותיה. בנסיבות אלה קידום המהלך בתקופת הבחירות מנוגד לחובת האיפוק והריסון ולחובה להפעיל את הסמכות השלטונית משיקולים ענייניים בלבד.

14. בהחלטתו מבקש השר להפוך מחדל בלתי חוקי מתמשך למדיניות רשמית, להעמיק את ההפרדה בין מערכות השלטון והאכיפה החלות על ישראלים ועל פלסטינים, ולהותיר את התושבים המוגנים חשופים לאלימות שאין כיום גורם אחר המסוגל למנוע בזמן אמת. החלטה זו אינה יכולה לעמוד. היא מנוגדת לדיני התפיסה הלוחמתית, היא נושאת אופי סיפוחי, היא מקודמת בתקופת בחירות בניגוד לכללי האיפוק והריסון, והיא מסכנת באופן ממשי את התושבים הפלסטינים המוגנים.

15. לנוכח כל האמור, נבקשכם להורות כי ההחלטה וכל הנחייה מעשית הנובעת ממנה תבוטל לאלתר. עוד נבקש לקבל לידינו כל מסמך בכתב שהועבר לרשויות המשטרה והצבא בעניין זה. נוכח פרק הזמן בן השבועיים שנקבע לגיבוש התוכנית, נבקש לקבל את תשובתכם הדחופה לא יאוחר מיום 23.8.2026.

בברכה,

רעות שאער, עו"ד

העתקים:

עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועצת המשפטית לממשלה

עו"ד גיל לימון, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה, משפט ציבורי-מינהלי

עו"ד אביטל סומפולינסקי, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה, משפט ציבורי-

חוקתי

היועצת המשפטית למערכת הביטחון

הפרקליט הצבאי הראשי

רב-ניצב דניאל לוי, המפקח הכללי של משטרת ישראל

היועץ המשפטי למשטרת ישראל

מפקד מחוז ש"י, משטרת ישראל